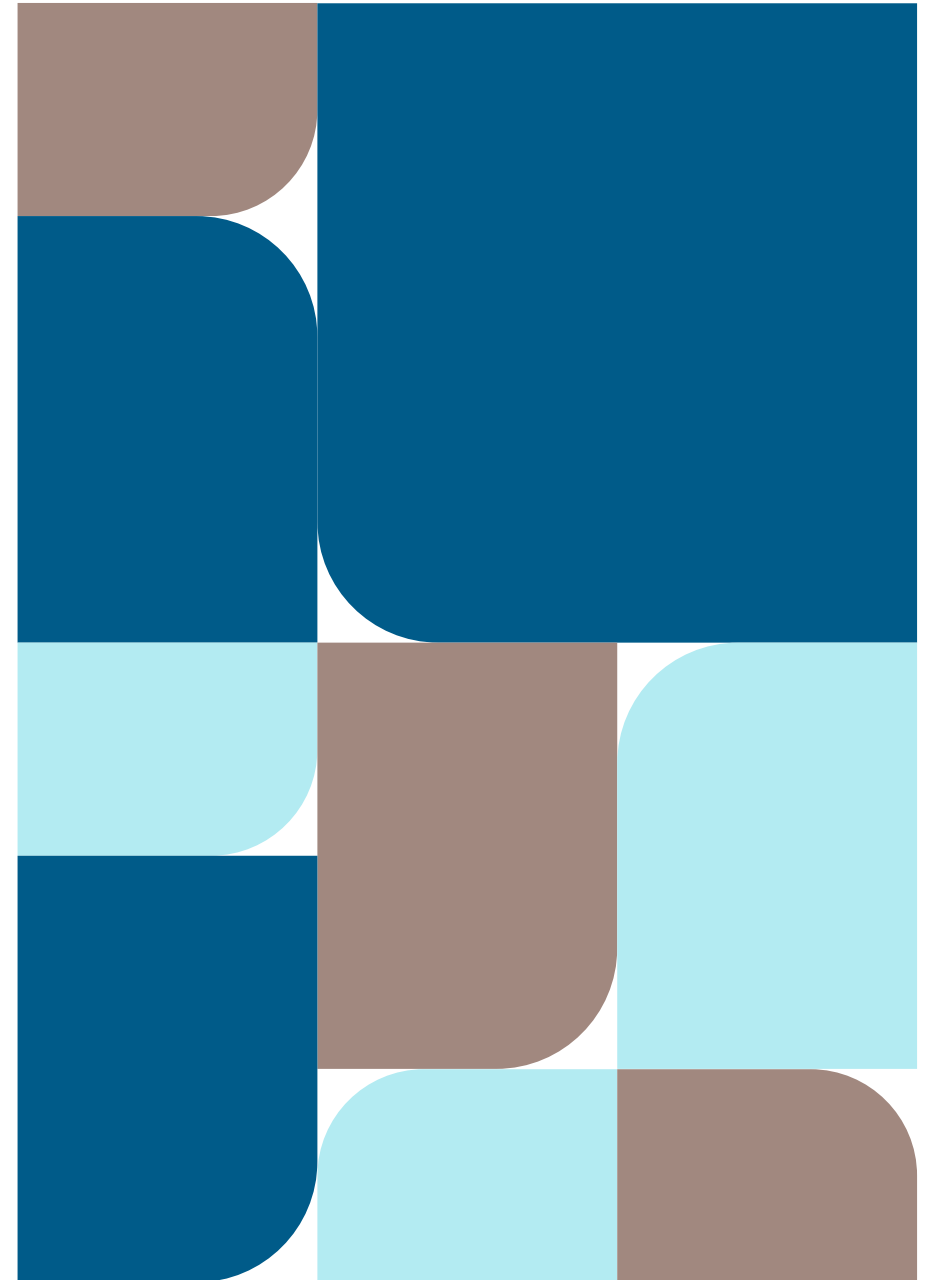

Din insats gör skillnad!

Basala hygienrutiner

Innehåll

Avsnitt 1

- Inledning med normalflora, smitta och smittspridning
- Basala hygienrutiner
- Mätning av följsamhet till basala hygienrutiner
- Informationsmaterial

Avsnitt 2

- Vad kan ske om personal inte följer basala hygienrutiner?
- Ansvar
- Stöd för att uppnå en god hygienisk standard
- Informationsmaterial
- Om du vill läsa mer
- Referenser

Inledning

Alla människor bär på mikroorganismer som är en del av kroppens normalflora. Dessa är oftast ofarliga för bäraren, men kan orsaka infektion om de överförs till annan person eller hamnar på fel plats, till exempel i sår, urinvägar eller blodbanan. Människor kan också vara smittbärare, både med och utan symtom.

Patienter i sjukhusvård är ofta sköra, med nedsatt immunförsvar och med riskfaktorer för smittspridning, som exempelvis diarré, urinkateter och infarter. De har ökad risk att både sprida och fånga upp mikroorganismer.

Det finns olika smittvägar som är nödvändiga att känna till för att kunna bryta dem. Läs Vårdhandbokens avsnitt om [Smitta och smittspridning](#).

Titta på filmerna och fundera över hur smittspridning hade kunnat förhindras.

- Den usynlige utfordringen I - Håndhygiene
- Folkehelseinstituttet i Norge
- Den usynlige utfordringen II - Hansker erstatter ikke håndhygiene
- Folkehelseinstituttet i Norge
- Förrådshantering
- Jönköping kommun

Filmerna visar hur smittspridning kan gå till i vårdmiljö om vi inte bryter smittvägarna.

Basala hygienrutiner och klädregler

Basala hygienrutiner-

Skyddar patienter, närstående och personal

Bryter smittvägar och är den viktigaste åtgärden för att förebygga smittspridning och vårdrelaterade infektioner.

Tillämpas:

- i alla vård- och omvårdnadsnära situationer och i allt vårdrelaterat arbete
- av all personal
- oavsett känd smitta eller inte.

Förhindra smittspridning och vårdrelaterade infektioner
– följ basala hygienrutiner!

Fäst upp långt hår,
skägg och huvudduk

Kortärmad
arbetsklädsel

Inga klockor, smycken,
stödskenor, förband
eller liknande

Desinfektera
händerna före och
efter vårdmoment

Korta, omålade
naglar fria från
konstgjort material

Handtvätt vid smutsiga
händer, kräkning och
diarré

Använd skyddsutrustning
vid behov t.ex. handskar,
förkläde och visir

Byt arbetskläder
dagligen samt
vid behov

Vårdhygien Skaraborg / VGR17023

Se filmen om Basal hygien i vård och omsorg!

Mätning av följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler

Mål och indikatorer i VGR

Mål 2026:

- 100 % följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler

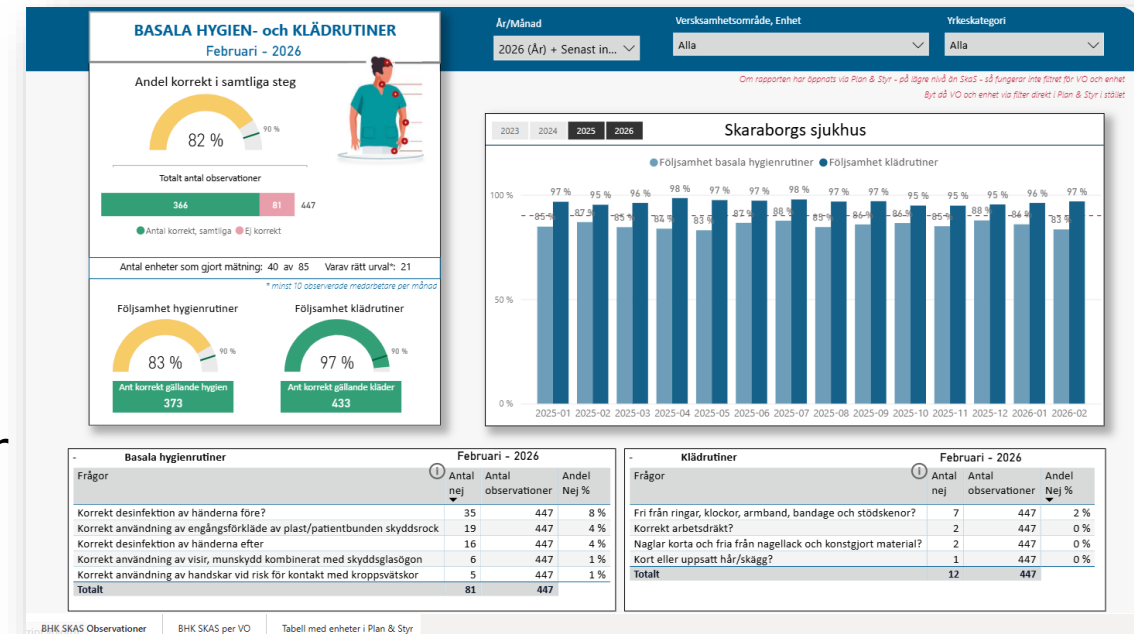
Varför mäter vi?

- Det vi mäter och visualiserar kan vi förbättra!

Tre regionala indikatorer följs (samtliga ska nå 100 %)

- Andel enheter/verksamheter som mäter följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler
- Andel observationer med korrekt följsamhet till basala hygienrutiner i alla delmoment
- Andel observationer med korrekt följsamhet till klädregler i alla delmoment

Skaraborgs sjukhus mätning av följsamhet till Basala Hygienrutiner och Klädregler

Genomförande

- Observationerna ska rapporteras in via [BHK-enkät Skaraborgs Sjukhus](#). Registrering ska göras senast den 10:e i månaden efter att observationen är utförd.
- Uppdragsledare för VRI (Therese Mård, Vårdhygien) lägger in utfallet för respektive enhet i Plan & Styr
- Chef (eller medarbetare med mandat/behörighet) skriver kommentarer i Plan & Styr.

Mätning av följsamhet till Basala hygienrutiner och klädregler

Varför?

Mätningen är ett stöd i arbetet med att uppnå hög följsamhet. Den visar både styrkor och förbättringsområden. En ökad följsamhet förebygger smittspridning och VRI.

Hur?

Genom observationer vid patientnära arbete med slumpmässigt urval avseende personalkategorier och moment. Mätning ska genomföras på alla enheter varje månad och omfatta 10 observationer. Akuta situationer ska inte mätas.

Uppföljning?

Mätningens resultat analyseras, följs upp och återkopplas till medarbetare vid APT. Dialog förs och eventuella brister i resultatet kopplas till förbättringsarbete.

Använd [Vårdhygienisk EgenKontroll- VEK](#)

Exempel på uppföljning & åtgärder

- Vad är vi bra på? Belys det som fungerar! Fortsätt arbeta säkert.
- Varför nådde enheten inte 100 % följsamhet?
- Vad kan vi förbättra på vår enhet?
Oavsett mätresultat.
 - Har vi handdesinfektionsmedel, handskar, visir och förkläden på lämplig plats?
 - Har vi medel för nagellackborttagning om personal har glömt att ta bort det?
 - Har vi en sådan kultur att vi vågar vi säga till varandra om vi ser brister?
 - Förstår alla *varför* vi ska följa basala hygienrutiner och klädregler? Vad konsekvensen kan bli om vi brister?
 - Är det dags för repetition? Praktisk träning?

Som stöd finns:

- Hygienombud
- Patientsäkerhetsombud
- Vårdhygiens hemsida
- Kontakt med Vårdhygien:
 0500-43 20 84
vardhygienskaraborg@vgregion.se

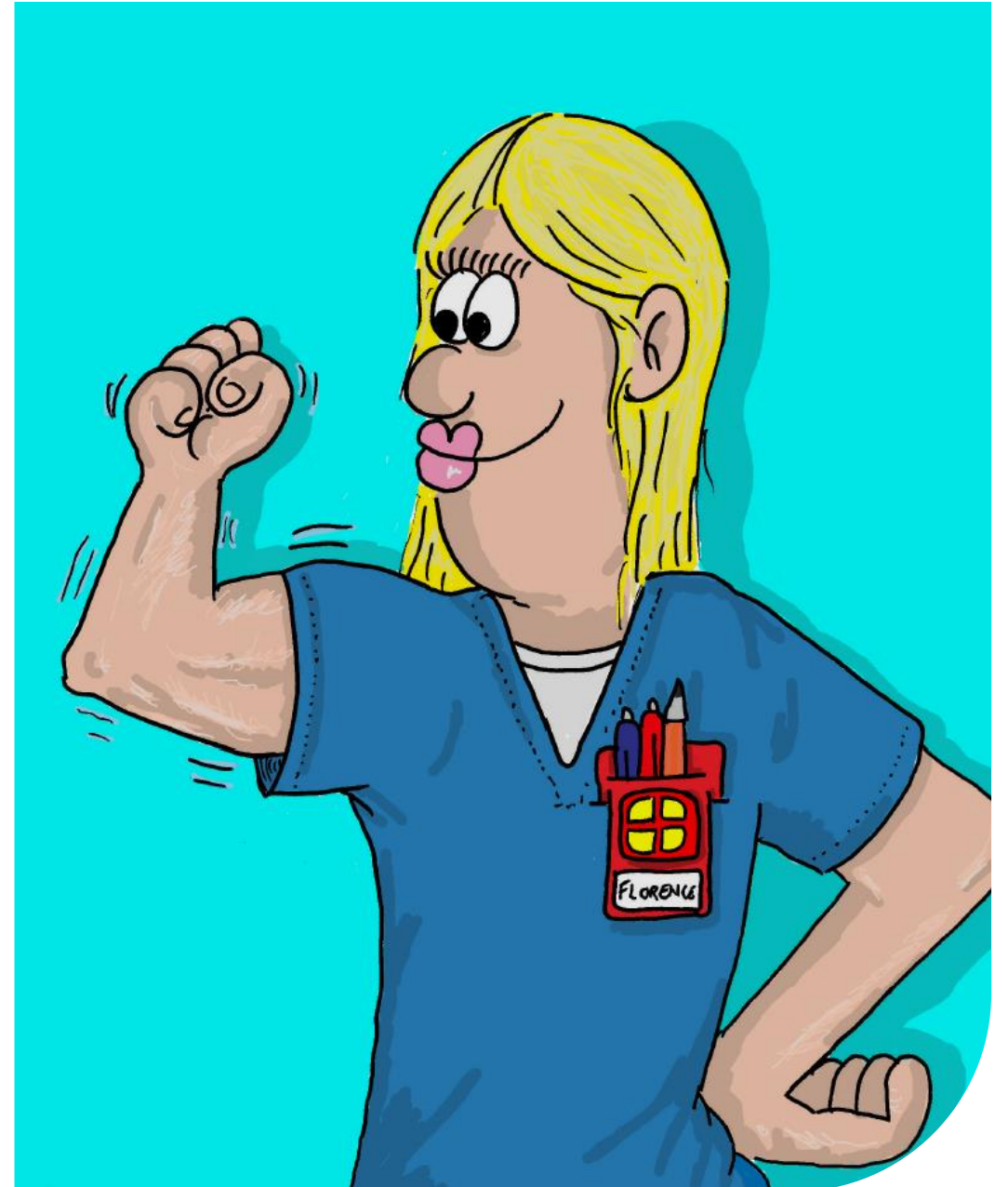

Bild: Lars Duvander

**Vad kan ske om personal inte följer
basala hygienrutiner?**

Följden kan bli en vårdrelaterad infektion

En vårdrelaterad infektion (VRI) är enligt Socialstyrelsens definition:

"En infektion som uppkommer hos person under slutenvård eller till följd av åtgärd i form av diagnostik, behandling eller omvårdnad inom övrig vård och omsorg, eller som personal som arbetar inom vård och omsorg ådrar sig till följd av sin yrkesutövning".

Vårdrelaterade infektioner (VRI)

Det är alltid tragiskt när människor blir sjuka, men särskilt allvarligt när infektioner orsakas av vård eller behandling. VRI strider mot vårdens etiska grundprinciper om att göra gott och inte skada. VRI är vanligaste vårdskadnan och ett av de största hoten mot patientsäkerheten. De drabbar ofta redan sårbara patienter, leder till stort lidande, försämrad livskvalitet och i värsta fall död. VRI kan också drabba personal i sin yrkesutövning, påverka närstående samt minska förtroendet för hälso- och sjukvården.

Enligt [Europeisk punktprevalensmätning \(ECDC PPM\) på sjukhus](#), 2023 drabbas var tionde patient inom svensk sjukhusvård av minst en VRI vilket motsvarar cirka 75 000 patienter per år, varav 30–50 procent bedöms vara möjliga att förebygga. Enligt Strama avlider cirka 1 300 patienter per år i Sverige till följd av VRI, vilket motsvarar 3–4 dödsfall per dag. Infektionerna leder till förlängda vårdtider, ökad belastning och stort mänskligt lidande.

Genom att förebygga VRI kan patientsäkerheten stärkas, arbetsmiljön förbättras, antibiotikaresistens minska och belastningen på vården reduceras. En av de viktigaste åtgärderna är god följsamhet till basala hygienrutiner som ska tillämpas i alla vårdsituationer av all personal, oavsett känd smitta eller inte.

När det går fel...

Litteraturen rapporterar ett signifikant antal vårdrelaterade infektioner relaterade till långa och/eller konstgjorda naglar. Nedan följer ett exempel bland många:

Center for Disease Control rapporterar att 16 barn avlidit på en neonatal IVA-avdelning i Oklahoma City under en 15-månaders period. Totalt smittades 46 barn av *Pseudomonas aeruginosa*.

90 % av de smittade barnen kunde knytas till en sköterska med långa naglar och en med konstgjorda naglar.

Något som man tror är små brister kan få stora konsekvenser!

Hur ska vi förhindra att något liknande sker på Skaraborgs Sjukhus?

Ansvar

För att skydda alla!

Professionell vård börjar med god hygien!

Arbetsgivarens ansvar:

- Följa lagar, föreskrifter och rutiner
- Tillse lämpliga lokaler, arbetskläder, skyddsutrustning och material som behövs vid tillämpning av basala hygienrutiner
- Försäkra sig om att personal har tillräcklig teoretisk och praktisk kunskap.

Anställdes ansvar:

- Följa lagar, föreskrifter och rutiner
- Använda den utrustning som krävs
- Besitta god teoretiskt och praktisk kunskap och agera utifrån kunskapen

Hälsa -och sjukvårdslagen säger att vården ska bedrivas med en "god hygienisk standard"

Föreskrifter och rutiner - för att skydda varandra

Socialstyrelsen

- [SOSFS 2015:10 Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien i vård och omsorg](#)

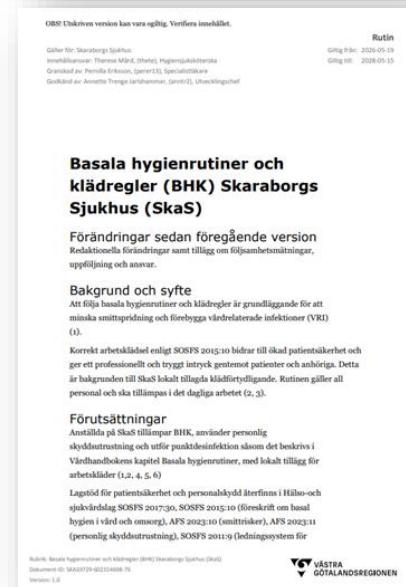
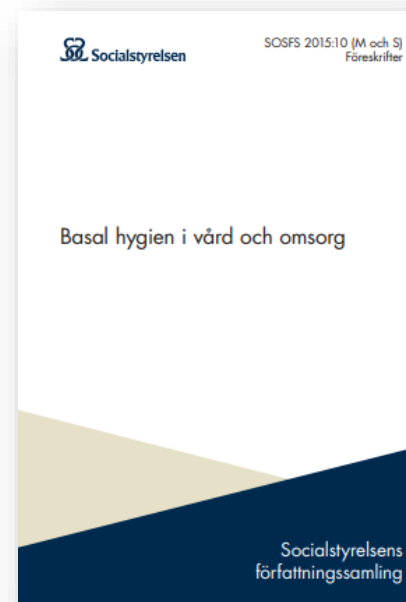
Arbetsmiljöverket

- [AFS 2023:10 Risker i arbetsmiljön](#)
- [AFS 2023:11 Arbetsutrustning och personlig skyddsutrustning – säker användning](#)

Skaraborgs Sjukhus

- [Basala hygien och klädregler \(BHK\) - Rutin](#)

Gäller även studerande och praktikanter som utför uppgifter under sin utbildning.

Basala hygienrutiner (enligt Vårdhandboken) och Skaraborgs sjukhus lokalt beslutade förtydligande om klädregler har sammanförts till en gemensam rutin.

Korrekt arbetskläder bidrar till ökad patientsäkerhet samt ger ett professionellt och tryggt intryck gentemot patienter och anhöriga. Detta är bakgrunden till SkaS lokalt förtydligande av klädregler.

Rutinen gäller all personal och ska tillämpas i det dagliga arbetet. Varje medarbetare ansvarar för att känna till och följa rutinen.

[Läs Basala hygienrutiner och klädregler \(BHK\)](#)

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehålllet.

Rutin

Gäller för: Skaraborgs Sjukhus
Innehållsansvar: Therese Mård, (thete), Hygienjukskåterska
Granskad av: Pernilla Eriksson, (perer13), Specialistläkare
Godkänd av: Annette Trempa Larthammar, (anotr2), Utvecklingschef

Giltig från: 2020-05-19
Giltig till: 2028-05-15

Basala hygienrutiner och klädregler (BHK) Skaraborgs Sjukhus (SkaS)

Förändringar sedan föregående version
Redaktionella förändringar samt tillägg om följsamhetsmätningar, uppföljning och ansvar.

Bakgrund och syfte

Att följa basala hygienrutiner och klädregler är grundläggande för att minska smittspridning och förebygga vårdrelaterade infektioner (VRI) (1).

Korrekt arbetskläder enligt SOSFS 2015:10 bidrar till ökad patientsäkerhet och ger ett professionellt och tryggt intryck gentemot patienter och anhöriga. Detta är bakgrunden till SkaS lokalt tillagda klädförtydligande. Rutinen gäller all personal och ska tillämpas i det dagliga arbetet (2, 3).

Förutsättningar

Anställda på SkaS tillämpar BHK, använder personlig skyddsutrustning och utför punktdesinfektion såsom det beskrivs i Vårdhandbokens kapitel Basala hygienrutiner, med lokalt tillägg för arbetskläder (1, 2, 4, 5, 6)

Lagstöd för patientsäkerhet och personalskydd återfinns i Hälso- och sjukvårdslag SOSFS 2017:30, SOSFS 2015:10 (föreskrift om basal hygien i vård och omsorg), AFS 2023:10 (smittorisker), AFS 2023:11 (personlig skyddsutrustning), SOSFS 2011:9 (ledningssystem för

Rubrik: Basala hygienrutiner och klädregler (BHK) Skaraborgs Sjukhus (SkaS)
Dokument ID: SkaS0729-002314000-75
Version: 1.0

 VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Hygienkontrakt för säker vård

Syftet är att få följsamhet till basala hygienrutiner och därmed förebygga smittspridning och vårdrelaterade infektioner

Kontraktet gäller för alla anställda. Chef ansvarar för att gå igenom dokumentet med den anställde. Både chef och medarbetare ska signera kontraktet.

Dokumentet arkiveras i den anställdes personakt med kopia till medarbetaren.

Hygienkontrakt

Tillämpningsområde

Gäller för all personal och studenter som utför patientnära vårdarbete på Skaraborgs Sjukhus (SkaS). Sedan den 1 januari 2016 gäller Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien i vård och omsorg (SOSFS 2015:10). Dessa föreskrifter gäller personal och studenter i patientnära vårdarbete inom hälso- och sjukvård.

Hygienkrav

I enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien i vård och omsorg, SOSFS 2015:10, 5 §, gäller följande:

Arbetskläder

- Får endast bäras i arbetet. Om arbetet bedrivs på flera platser, får de dock även bäras vid färd mellan dessa.
- Arbetsklädernas ärmar ska vara så korta att de slutar ovanför armbågen.
- Arbetskläderna ska bytas dagligen. Om de blir förorenade eller om det annars finns behov av det, ska de bytas så snart som möjligt.

Skyddskläder

- Om kläderna riskerar att komma i kontakt med kroppsvätskor eller annat biologiskt material under ett vårdmoment, ska plastförkläde, skyddsrock eller motsvarande skyddskläder användas utanpå arbetskläderna.
- Om skyddskläder används vid vård av flera personer efter varandra, ska de bytas mellan varje person.

Smycken, förband och naglar

- Underarmar och händer ska hållas fria från armbandsur, smycken, bandage, förband, stödskenor eller motsvarande.
- Naglarna ska vara korta och fria från konstgjorda material.

Handdesinfektion

- Händerna ska desinfekteras med ett alkoholbaserat handdesinfektionsmedel, eller något annat medel med motsvarande

Regionalt Hygienkörkort i Lärportalen

- Hygienkörkortet är en viktig kunskapskontroll av basala hygienrutiner och klädregler.
- Syftar till att kvalitetssäkra vården ur ett patientsäkerhetsperspektiv.
- Obligatorisk för personal som arbetar patient- och/eller vårdnära.
- Genomförs vid nyanställning och sedan årligen.
- Innehåller en övningsdel och ett kunskapstest som tar cirka 10 min att genomföra.
- Godkänt test ger hygienkörkort som intygar grundläggande hygienkunskap.
- Godkänt hygienkörkort sparas under "Certifieringar" i Lärportalen och syns även i KOMET.

[Hygienkörkort](#)

ÖVNINGSKÖRNING

KÖRPROV

Stöd för att uppnå en god hygienisk standard

Nationell Vårdhygienisk egenkontroll - Verktyg för strukturerat ledningsarbete inom sjukhusvård med tillhörande mottagningar

Swedish Federation for Vårdhygien

1.6	Mätningar avseende följksamhet till basala hygienrutiner och klädregler (BHK) genomförs för att säkra verksamhetens kvalitet. Det innebär att: <ul style="list-style-type: none">mätningar sker regelbundet i den omfattning som krävs.mätningens resultat analyseras, följs upp och återkopplas till medarbetare.avvikelser/ resultatet kopplas till förbättringsarbete. Länk till dokument: Sökn_hygienrutiner_och_klädregler	☐	☐
1.7	Har alla medarbetare kunskap om riskfaktorer för smittspridning samt värderar dessa till för placering av patient på enhet/mottagning? Exempel på riskfaktorer: våtskand sår, diarré, kräkning, luftvägsymtom, utslag/bildor i samband med feber och sviktande kognitiv förmåga.	☐	☐
2. Vårdrelaterade infektioner (VRI)		Ja	Nej
2.1	Arbetar du som linjeshöv för att skapa en kultur där VRI ses som något undvikbart och medarbetarna ser en tydlig koppling mellan eget agerande och risken för uppkomst av VRI? Det innebär bland annat att: <ul style="list-style-type: none">diskussion förs i det dagliga arbetet kring riskfaktorer för VRI och uppkomna VRI.enheten använder sig av vårdgivarens anvisade system för registrering av VRI, resultatet analyseras, följs upp och återkopplas till medarbetare.rutin finns för att systematiskt förebygga enhetens vanligaste VRI:er.forum finns där alla personalkategorier diskuterar och identifierar situationer som kan medföra risk för uppkomst av VRI.rutiner finns för inspektion och utvärdering av infarter exempelvis KAD, PVK.diskutera vad ett aseptiskt arbetssätt innebär i det praktiska arbetet exempelvis vid såromläggning. Hur säkerställs att produkterna ej kontamineras i processen, från det att de kommer till enheten fram till användning?identifierade förbättringsområden kopplas till förbättringsarbete för att öka kunskapen om och minska antalet VRI.	☐	☐

Version 2.1 - Uppdaterat 2025-12-11

Vägledning för vårdhygieniskt arbete

Vägledning för vårdhygieniskt arbete

Hur svensk vård och omsorg kan uppfylla de krav som berör det vårdhygieniska området i de befintliga författningar som rör hälso- och sjukvården och i delar även omsorgen.

Nationellt system
för kunskapsstyrning
Hälso- och sjukvård

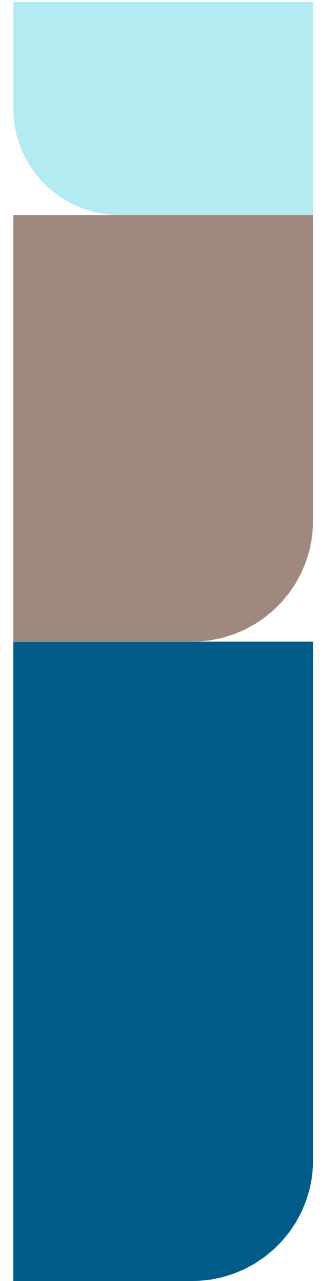
SVENSKES REDDORER I SAMVERKAN

Har du tänkt på att:

Patienter förväntar sig en säker vård och att de inte ska drabbas av vårdskada/VRI, ytterligare lidande och kanske död.

Många patienter och närstående ser misstag som begås av vårdpersonal men vågar inte säga något eftersom de är i en beroendeställning. De är ibland oroliga för att få sämre vård.

Patient: "Personalen är så trevlig och jag vill inte såra dem genom att ifrågasätta att de inte har spritat händerna innan de tar i mig. Men jag är rädd. Så rädd. Tänk om jag blir smittad"?

Vårt gemensamma ansvar

Vård av god hygienisk standard är patientens rättighet. Tillämpning av basala hygienrutiner är vårdpersonalens skyldighet.

Vi är varandras arbetsmiljö och brister en personal i basala hygienrutiner kan flera drabbas. Det är ett gemensamt ansvar att det fungerar och chefer är ytterst ansvariga.

Om basala hygienrutiner inte fungerar hjälper ingen skyddsutrustning. Har någon förorenat exempelvis handskar eller munskydd med orena händer kan spridning av mikroorganismer ske.

Var inte rädd för att säga till/vägleda om någon missar ett moment eller inte vet hur den ska jobba enligt basala hygienrutiner. Det är att visa omtanke och skyddar både patienter, närstående och personal.

Vi påminner varandra! Var tacksam om någon påpekar ett misstag som du gör - det kan rädda andra människor eller dig själv från smittspridning och vårdrelaterade infektioner.

Vården ska göra gott och inte skada!

Det enklaste, billigaste och säkraste och i framtiden kanske det enda sättet att hantera en infektion är att minimera risken för att den överhuvudtaget uppstår.

Informationsmaterial

Utbildnings- och informationsmaterial för personal

- Filmer
 - [Basala hygienrutiner](#)
 - [En patientberättelse om basala hygienrutiner](#)
 - [Basala hygienrutiner och klädregler - Bildbaserad utbildning på lätt svenska](#)
- Informationsmaterial
 - [Basala hygienrutiner – affisch](#)
 - [Sant och falskt om basala hygienrutiner – quiz](#)
 - [Basala hygienrutiner - Tipspromenad](#)
 - [Hygienkörtkort](#)
 - [VRI-Smart® - webbutbildning](#)

Du hittar ytterligare information på [Vårdhygiens hemsida](#)

Förhindra smittspridning och vårdrelaterade infektioner
– följ basala hygienrutiner!

Fäst upp långt hår,
skägg och huvudduk

Kortärmad
arbetsklädsel

Inga klockor, smycken,
stödskenor, förband
eller liknande

Desinfektera
händerna före och
efter vårdmoment

Korta, omålade
naglar fria från
konstgjort material

Handtvätt vid smutsiga
händer, kräkning och
diarré

Använd skyddsutrustning
vid behov t.ex. handskar,
förkläde och visir

Byt arbetskläder
dagligen samt
vid behov

Vårdhygien Skaraborg / VGR17023

Informationsmaterial för patienter och närstående

- Affisch
 - Basala hygienrutiner
 - Tillsammans gör vi vården säkrare
Kan beställas från Marknadsplatsen, VGR17024
- Folder
 - Hur ren är din hand?
Hygieninformation till patienter och besökare

Som patient har du rätt till en säker vård.
Så här ska personal arbeta för att skydda dig!

Långt hår, skägg och huvudduk ska fästas upp

Arbetskläder skyddas vid risk för nedsmutsning med hjälp av ett plastförkläde

Arbetsklädseln ska vara kortärmad

Naglar ska vara korta, omålade och fria från konstgjort material

Händer och underarmar ska vara fria från klocka, smycken, stödskenor, förband och liknande

Handskar används vid risk för kontakt med kroppsvätskor

Händerna ska desinfekteras före och efter vårdmoment

Uppmärksamma oss gärna om något brister.
Tillsammans gör vi vården säkrare!

Med enkla metoder kan mycket lidande och många liv sparas.

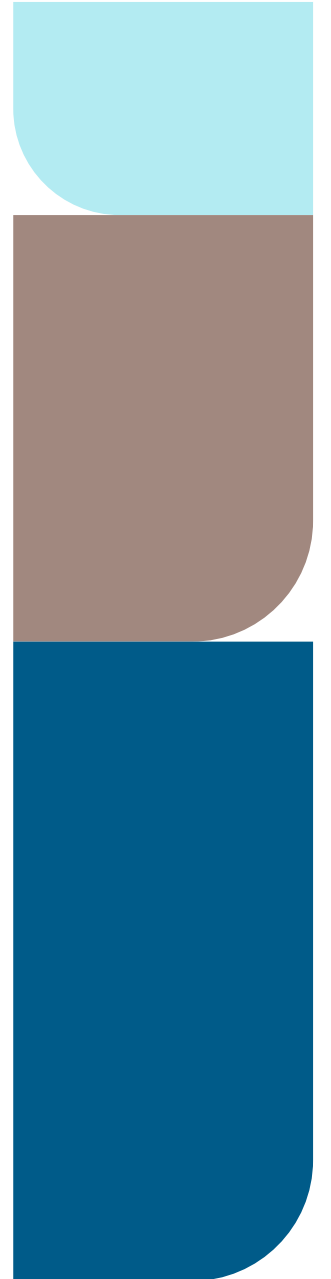
Din insats gör skillnad!

Om du vill läsa mer

Om du vill läsa mer:

- [Evidence of hand hygiene as the building block for infection prevention and control](#)
- [Effectiveness of a hospital-wide programme to improve compliance with hand hygiene - ScienceDirect](#)
- [Impact of a hospital-wide hand hygiene initiative on healthcare-associated infections: results of an interrupted time series](#)
- [A multifactorial action plan improves hand hygiene adherence and significantly reduces central line-associated bloodstream infections](#)
- [Effects of the Australian National Hand Hygiene Initiative after 8 years on infection control practices, health-care worker education, and clinical outcomes: a longitudinal study](#)
- [Face touching: A frequent habit that has implications for hand hygiene](#)

Referenser

Referenser

AFS 2023:10. *Risker i arbetsmiljön*. Arbetsmiljöverket. Hämtad 26 januari, 2026, från <https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/publikationer/foreskrifter/afs-202310/#avdelningvi-smitta11kap-smittrisker>

AFS 2023:11. *Risker i Arbetsutrustning och personlig skyddsutrustning- säker användning*. Arbetsmiljöverket. Hämtad 26 januari, 2026, från <https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/publikationer/foreskrifter/afs-202311/>

Folkhälsomyndigheten. (2023). *Vårdrelaterade infektioner och antibiotikaanvändning på akutsjukhus i Sverige (ECDC PPM 2023)*. Folkhälsomyndigheten. Hämtad 26 januari, 2026, från <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/cfef2ab8217d4a329076703382acc4c3/vardrelaterade-infektioner-antibiotikaanvandning-akutsjukhus-sverige-ecdc-ppm-2023.pdf>

Moolenaar, R. L., Crutcher, J. M., San Joaquin, V. H., Sewell, L. V., Hutwagner, L. C., Carson, L. A., Robison, D. A., Smithee, L. M. K., & Jarvis, W. R. (2000). *A prolonged outbreak of Pseudomonas aeruginosa in a neonatal intensive care unit: Did staff fingernails play a role in disease transmission?* Infection Control and Hospital Epidemiology, 21(2), 80–85. <https://doi.org/10.1086/501739>

SOSFS 2015:10. *Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien i vård och omsorg*. Socialstyrelsen. Hämtad 26 januari, 2026, från <https://www.socialstyrelsen.se/contentassets/28b3535e338943a780cc7430446d1b36/2015-5-10.pdf>

Referenser

Socialstyrelsen. (u.å.). *Vårdrelaterade infektion*. Socialstyrelsens termbank. Hämtad 26 januari, 2026, från https://termbank.socialstyrelsen.se/article.php?tid=436&src_lang=swe#:~:text=Tillst%C3%A5nd%20med%20kliniska%20symtom%20r%C3%A4knas%20som%20v%C3%A5rdrelaterad,sj%C3%A4lv%2C%20samt%20oavs ett%20om%20infektionstillst%C3%A5ndet%20yppas%20under

Strama Stockholm. (u.å.). *VRI-smart för sjukvården*. Hämtad 26 januari, 2026, från <https://www.vri-smart.se/>

Moolenaar, R. L., Crutcher, J. M., San Joaquin, V. H., Sewell, L. V., Hutwagner, L. C., Carson, L. A., Robison, D. A., Smithee, L. M. K., & Jarvis, W. R. (2000). A prolonged outbreak of *Pseudomonas aeruginosa* in a neonatal intensive care unit: Did staff fingernails play a role in disease transmission? *Infection Control and Hospital Epidemiology*, 21(2), 80–85. <https://doi.org/10.1086/501739>

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN